

Elżbieta Rakowska

"Wir sind Musikanten : 40 neue
Spiellieder durch ein ganzen Jahr für
3- 10- jährige", wyd. Rolf Krenzer,
Lahr-München 1979 : [recenzja]

Collectanea Theologica 50/2, 218-219

1980

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

czystościom. Autorka przypomina rodzicom, że według badań psychologicznych dyspozycja muzyczna należy niejako do naturalnych wyposażań człowieka.

W drugim rozdziale pokazuje stopnie rozwoju muzycznego u dzieci do najmłodszych lat i wskazuje na pedagogiczne możliwości rozwijania w rytmach, rytmach i w śpiewie.

Następnie zajmuje się autorka religijnymi pieśniami, ich znaczeniem i zadaniem w religijnym wychowaniu dzieci. Uzasadnia, że pieśń jest wyrazem wiary, czego potwierdzenie znajdujemy w Piśmie św. Starego i Nowego Testamentu. Dla dziecka zaś śpiew stwarza atmosferę wiary. Kto śpiewa, podwójnie się modli. Przeżycia religijne oparte na śpiewie z dziecięcych lat pozostawiają wpływ na całe życie.

Czwarty rozdział zawiera wskazania, jak wielbić Boga z dziećmi pieśniami w rodzinie, w grupach przedszkolnych i szkolnych oraz w kościele. Jest to więc rozdział poświęcony praktycznemu postępowaniu. Chodzi o wykorzystanie przy śpiewie dzieci śpiewnika *Gotteslob* (Śpiewajmy Bogu), przy pisaniu którego zrezygnowano z tworzenia własnego i osobnego modlitewnika i śpiewnika dla dzieci ze względu na potrzebę wprowadzania ich do społeczności gminy.

Wprowadzeniu do poszczególnych pieśni wspomnianego śpiewnika poświęciła autorka drugą połowę swej książki. Wybrała te pieśni, które szczególnie są ważne i odpowiednie dla dzieci. Swoje informacje i objaśnienia tekstów i melodii oparła na książce *Werkbuch zum Gotteslob*, która zawiera komentarze do wszystkich pieśni w *Gotteslob*. Wybrała pieśni dostępne dla rodziców i wychowawców na wszystkich obszarach języka niemieckiego.

Idąc za biegiem dnia i okresów roku kościelnego autorka objaśnia około sześćdziesiąt różnych pieśni. Tłumaczy trudniejsze językowo archaiczne wyrażenia, trudne do zrozumienia zdania. Wyjaśnia teologiczny sens wyrażonych treści. Charakterystyczne jest, że nie są to pieśni specjalnie ułożone dla dzieci, lecz powszechnie, nieraz od dawna śpiewane przez dorosłych.

Te praktyczne objaśnienia pieśni mogą być pożyteczne również dla polskiego czytelnika, ponieważ niektóre z nich są śpiewane także w naszym kraju.

ks. Jan Tomczak SJ, Warszawa

Wir sind Musikanten. 40 neue Spiellieder durch ein ganzes Jahr für 3-10-jährige, wyd. Rolf Krenzer, melodie: Inge Lotz, Rolf Krenzer, Wolfgang Schult i Kristofer Oranien, Lahr-München 1979, Ernst Kaufmann Verlag — Kösel-Verlag, s. 64.

Pieśń i piosenka od najdawniejszych czasów stanowią jeden z elementów muzycznej twórczości człowieka i są najczęściej wykorzystywaną formą muzykowania. Dawniej były one ściśle powiązane z zabawą. Piosenki powstawały w sytuacjach naturalnych — przy pracy, podczas obrzędów, na zabawach, weselach itp. Śpiewano i wykonywano je spontanicznie, częstokroć swobodnie, zwyczajnie, jak każdy potrafił. Bezpośrednim bodźcem do zabawy był tekst i melodia piosenki, one to zachęcały do śpiewania gromadnie i solo, a przede wszystkim do „pantomimicznego” przedstawienia treści. Za tem udział w zabawie przeżywały był najpełniej przez wszystkich.

Dzisiaj — zmagazynowana w archiwach i bibliotekach bogata literatura pieśniarska (ludowa i artystyczna) nie zawsze żyje swoim prymarnym charakterem zabawowym. Rzadko spotykamy w drobnych wydaniach zbiorki pieśni z opisem prostej, wesołej zabawy. Uległy one jakby zapomnieniu.

Tego trudu — w zakresie odrodzenia znaczenia piosenki z zabawą — podjął się znany niemiecki pedagog, kompozytor i autor wielu zbiorków piosenek dziecięcych, Rolf Krenzer. Zdając sobie sprawę z roli piosenki

w wychowaniu i rozwoju dziecka, z jej zapotrzebowania dla przedszkoli i szkół podstawowych, właśnie piosence z zabawą przypisuje najważniejszą rolę, bowiem w niej ma dziecko możliwość pełnego poznania i przeżywania siebie i otoczenia. W tym to celu wydał zbiorek piosenek służących zabawie pt. *Wir sind die Musikanten* (My jesteśmy muzykantami).

Edycja ta składa się z 40 nowych pozycji — piosenek z zabawą, przeznaczonych na cały rok kalendarzowy, ułożonych kolejno według miesięcy. Adresowane są one przede wszystkim do dzieci w wieku 3—10 lat, jak również i do rodziców, opiekunów dzieci, czy też do wszystkich dorosłych miłośników śpiewu i zabawy. Każda piosenka zawiera krótki, najprostszy opis jej gry zabawowej, wynikającej z tekstu, czasami nawet małą wstawkę pantomimiczną. W większości utworów konieczny jest „przewodnik” zabawy (wodzirej), intonujący śpiewanie oraz inspirujący zabawę bądź zachęcający do spontanicznego współbawienia się wszystkich uczestników.

Teksty są pogodne, proste, opierają się na tematyce bajkowej lub opiewają codzienne życie. Opowiadają o różnych porach roku, o rodzinie, o zainteresowaniach dzieci, ich zabawach. Znaleźć można piosenki okolicznościowe. Wiele z nich pozwala dzieciom przeżywać teraźniejszość w sposób emocjonalny. Są tu i teksty żartobliwe, figlarne, będące po prostu żartami. Piosenka taka polega na stworzeniu dalszych jej wariantów tak tekstowych, jak melodycznych czy wykonawczych. Jest tu kilka piosenek tanecznych i religijnych. Autorem tekstów jest Rolf Krenzer, ale wiele zwrotek powstało podczas spontanicznej pracy z dziećmi.

Poza trzema piosenkami, których melodia jest pochodzenia ludowego, w pozostałych autorstwo linii melodycznej przypisane jest czterem kompozytorom: Rolfowi Krenzerowi, Indze Lotz, Wolfgangowi Schultowi oraz Kristoferowi Oranienowi. Melodie piosenek są proste, podobnie, jak i ich budowa formalna, szybko „wpadające” do ucha, a to dzięki powracającemu wciąż refrenowi w piosenkach zwrotekowych. W przeciwieństwie do innych zbiorów, ten bazuje wyłącznie na skali dur-moll (tylko jedna piosenka oparta jest na pentatonice). Jedyнным zarzutem może być nieprzestrzeżenie skali głosu dziecka. Niektóre piosenki mieszczą się w ambitusie nony, a ta już przekracza rozpiętość jego głosu.

Celem zaangażowania wszystkich dzieci w zabawie autor zbioru zachęca do wykorzystania wszelkiego rodzaju instrumentów, głównie instrumentarium Orffa, przy czym nie podaje gotowego akompaniamentu, lecz powierza go pomysłowości dzieci i nauczyciela.

Niniejszy zbiorek wzbogacony jest rysunkami Anny Röhnisch-Dannehl, odpowiadającymi wybranym piosenkom w zakresie ich treści. Cenna jest niezwykła prostota wszelkich ujęć piosenki, jej tekstu, melodii czy zabawy z niej wynikającej. Na fundamencie zabawy, która dziecko całkowicie pochłania, uczy się ono czegoś więcej niż tylko śpiewania czy bawienia się. Daje się mu możliwość współtworzenia tej piosenki, jej opracowania ruchowego, widowiskowego.

Zbiór piosenek służących zabawie jest z pewnością dużą pomocą dla nauczyciela wychowania muzycznego, który winien rozwijać i pobudzać inwencję dzieci przez wspólne poszukiwanie określonych rozwiązań. Niniejsza praca jest dowodem tych poszukiwań, w efekcie prowadzi do poznawania muzyki przez dzieci, zamiłowania do niej w połączeniu z przyjemnymi przeżyciami — w zabawie.

Elżbieta Rakowska, Lublin